

Ходаковська О.О.
доцент кафедри іноземних мов №1
Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

РЕАЛІЗАЦІЯ КОМУНІКАТИВНОГО ПІДХОДУ В НАВЧАННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Діяльність людей у процесі навчання є освітньою та пізнавальною. Ефективність вивчення іноземних мов, таким чином, досягається через здатність вчителів організувати навчальний процес з урахуванням закономірностей виховної та пізнавальної діяльності учнів. З огляду на них розробляються різні педагогічні (дидактичні) концепції навчання іноземних мов.

Як відомо, концепція навчання є сукупністю узагальнених теоретичних положень, які узагальнюють сутність, зміст, методологію та організацію навчального процесу, а також особливості діяльності учнів у ній. У методі навчання іноземних мов активно використовується поняття асоціативно-рефлексивного навчання, теорія поетапного формування психічної діяльності, теорія проблемного навчання, концепція підготовки проблемної діяльності, концепція програмного навчання та ін.

Усі педагогічні концепції, незалежно від їх змісту та орієнтації, визначають кінцеву мету навчання як оволодіння учнями системою знань та практичним навчанням, що важливо для успішної подальшої професійної діяльності. Важливо знати сутність, зміст та особливості концепцій навчання, зрозуміти

сильні та слабкі сторони та, у зв'язку з цим, організувати навчальний процес. Розрізняють концепцію колективного навчання та концепцію проблемного навчання.

Виходячи з основних положень тієї чи іншої концепції навчання, вчитель будує свою діяльність та діяльність учнів. Для цього він використовує найбільш ефективні форми, засоби та методи навчання.

Сучасні вчені, представники педагогіки, психології та інших наук розробили цілісну концепцію навчання. Нові рішення органічно поєднують традиційні та інноваційні підходи.

Найбільш поширеною є асоціативно-рефлективна концепція навчання, яка базується на основних закономірностях рефлекторної діяльності кори головного мозку людини. Відповідно до цієї теорії процес навчання розглядається як поєднання стимулів (навмисних педагогічних впливів) та реакцій (пізнавальних дій учнів). Тому сприйняття знань, формування навичок, здібностей та особистих якостей і є процесом освіти. Асоціативно-рефлективна концепція навчання включає в себе логіку процесу пізнання: сприйняття навчального матеріалу та завдань; осмислення матеріалу, розуміння його внутрішніх відносин і відносин; запам'ятовування та збереження в пам'яті навчального матеріалу; застосування отриманих знань на практиці.

Метод проєктування, як нова педагогічна, орієнтована на особистість технологія, відображає основні принципи гуманістичного підходу в освіті: особлива увага до індивідуальності людини, його особистості; чіткість, орієнтація на свідомий розвиток критичного мислення учнів і т. д. Таким чином, методологія проєктування є альтернативою традиційному підходу до освіти, що базується в основному на оволодінні отриманими знаннями та їх відтворенням.

Концепція вивчення іноземних мов передбачає залучення всіх видів мовної діяльності до комплексу, необхідних для: усного спілкування у сфері професійної діяльності; читання спеціальної літератури та матеріалів періодичних видань з залученням відповідної професійної інформації; ведення ділової кореспонденції та управління документацією за допомогою сучасних засобів зв'язку; переклад відомостей про спеціальність з іноземної мови на українську та навпаки; Написання різноманітних письмових творів у професійно-орієнтованій сфері в результаті творчого відображення та змістовно-стилістичного аналізу автентичних матеріалів.

Основним принципом викладання іноземних мов є комплексне професійно-орієнтоване вивчення іноземної мови на базі блочно-модульної системи як технології навчання, на основі якої здійснюється навчання комунікації в різних сферах та ситуаціях спілкування з тим, щоб вирішити професійні проблеми.

На сучасному етапі розробки методів викладання іноземної мови найбільш вдало використовуються комунікативно-орієнтовані методики. Серед них найбільш популярними є: комунікативні, проєктні, інтенсивні та оперативні засоби. Актуальність комунікативної методології пов'язана з тим, що вона сприяє не лише опануванню іноземною мовою як засобом комунікації, але й всебічному розвитку особистості студентів.

В останні два десятиліття в освіті сформувалася тенденція проєктної методики. Ця концепція була сформульована в контексті програми реформування освіти, яка була запропонована в кінці 70-х років у Великобританії. Це пов'язано з проєктною діяльністю, яка виникла внаслідок об'єднання гуманітарних та мистецьких та науково-технічних напрямів у сфері освіти. Методика проєктів в наш час задіяна у багатьох галузях навчальної практики у формі методів проєктування як методів навчання.

Інтенсивне вивчення іноземних мов реалізується в різних методичних системах. Це пов'язано з різноманітністю конкретних цілей навчання іноземної мови та неоднорідністю умов навчання (кількість навчальних годин, заповнення навчальної групи).

Активний метод викладання іноземної мови базується на активній концепції навчання, представлений теорією поетапного формування розумової діяльності. На основі цієї теорії розроблено технологію навчання. По суті, це співвідноситься з діяльнісним підходом, який ґрунтується на ідеї пізнання активної, свідомої, творчої діяльності. Цей метод передбачає навчання спілкування в єдності всіх його функцій: регулятивної, пізнавальної, ціннісно-орієнтованої та етикетної.

Сучасний стан теорії викладання іноземних мов та накопиченого знання робить необхідним звернутися до концепції комунікативного навчання. Сьогодні важливо формувати нові професійні та особистісні якості, такі як системне, креативне мислення, екологічна, інформаційна культура, мовна та комунікативна компетентність, а також здатність свідомо аналізувати свою діяльність.

Комунікативне навчання іноземними мовами — це навчання, організоване на основі комунікативних завдань. У наш час кінцевою метою вивчення іноземних мов є здатність вільно переміщатися в чужомовному середовищі та адекватно реагувати на різні ситуації, тобто спілкування. Щоб навчитися говорити іноземною мовою, потрібно створити реальні життєві ситуації, які стимулюватимуть вивчення матеріалу та виробляти адекватну поведінку.

Комунікативний підхід є мотивований: його метою є зацікавлення студентів у вивченні іноземної мови шляхом накопичення та розширення своїх знань та досвіду. Вони повинні бути готові використовувати мову для реального спілкування, наприклад, відвідуючи країну, мовою якої вивчається. Слід зазначити, що термін "комунікативний" не означає виключно соціальні контакти. Це — залучення

особистості до духовних цінностей інших культур. Такий підхід приваблює студентів, тому що вони зосереджені на цікавих темах та мають можливість вибирати різноманітні завдання для досягнення навчальної мети. Комунікативні здібності студентів розвиваються через їх участь у вирішенні широкого кола значущих і реалістичних завдань, успішне завершення яких підвищує їх впевненість у собі.

Комунікативна техніка сприяє швидкому оволодінню розмовною мовою. Це забезпечується засвоєнням різних типів діалогів та форм моделювання мовлення. Тут, насамперед, є конкретна мовна модель. Основною одиницею всієї стратегії навчання є акт спілкування.

Особливості комунікативного підходу в навчанні іноземних мов найбільш чітко виражені в позиціях, що відображають основні закономірності освітньої діяльності, які служать основою побудови теорії навчання, відповідних методів та керівних принципів для належної організації навчальної діяльності. Ці положення набувають статусу принципів навчання.

Принципи підготовки можуть бути концептуальними (впливають з теоретичних міркувань всередині концепції) та рефлексивними, тобто "повернутими" після практичного тестування та побудованими на аналізі реального досвіду вчителя. Різниця між цими принципами полягає в тому, що концептуальні основи ґрунтуються на теорії вивчення іноземних мов та дослідницькому досвіді, а рефлексивні принципи ґрунтуються на практиці та досвіді викладачів, а тому відповідають реальним практичним потребам вчителів та студентів.

Комунікативне навчання іноземних мов має характер діяльності, оскільки мовне спілкування здійснюється через лінгвістичну діяльність. Учасники комунікаційної ситуації вирішують реальні та уявні завдання спільної діяльності за допомогою іноземної мови.

Важливим компонентом комунікативної компетентності є мовна компетентність, яка полягає у готовності використовувати іноземну мову як інструмент мовної діяльності, та прагматична компетентність або готовність передавати комунікативний зміст у контексті комунікації. Необхідним компонентом комунікативної компетенції є також і пізнавальна компетенція — готовність до комунікативної та інтелектуальної діяльності.

Комунікативна компетентність формується у всіх видах мовленнєвої діяльності — через аудіювання та говоріння, читання та письмо.

Література:

1. Бім І.І. Особистісно-орієнтований підхід — основна стратегія відновлення школи [Текст] / І.І. Бім // Іноземні мови в школі. 2002. № 2 с. 11-15.

УДК 005
ББК 66.3(0)

Сучасні перспективи розвитку науки: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції м. Київ, 15-16 вересня 2017 року. – Київ. : МЦНД, 2017. – 86 с.

У даному збірнику представлені тези доповідей учасників Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні перспективи розвитку науки». Висвітлюються актуальні проблеми розвитку науки на сучасному етапі розвитку. Розглядаються актуальні механізми та інструменти забезпечення перспектив наукових досліджень.

Збірник призначений для студентів, здобувачів наукових ступенів, науковців та практиків.

Всі матеріали представлені в авторській редакції. За повноту та цілісність яких автори безпосередньо несуть відповідальність.

©МЦНД 2017